

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/41/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112210765
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 06. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2112210765.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľky: Doc. Ing. T. V., PhD., nar. X.X.XXXX, bytom C., F. XXXX/XX, prechodne Z. L., Q. XXX/XX, zastúpenej advokátkou: JUDr. Lucia Sukopová, so sídlom Trnava, Františkánska 5, proti odporcovi: T. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., F. XXXX/XX, zastúpeného advokátskou spoločnosťou: Nosko & Partners, s.r.o., so sídlom Bratislava, Podjavorinskej 2, o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode k maloletým deťom: 1. Q. V., nar. XX.X.XXXX a 2. Q. V., nar. XX.X.XXXX, obe bytom ako matka, obe v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 14.1.2013 č.k. 20P/209/2012-48 - v časti o výživnom, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výživného r u š í a v zrušenom rozsahu vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd manželstvo účastníkov rozviedol, obe maloleté deti na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľky s tým, že bude deti zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach do ich plnoletosti a odporcu zaviazal od právoplatnosti rozsudku platiť na čas po rozvode na každé z detí výživné mesačne vo výške 330,- Eur, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred do rúk navrhovateľky. Záverom súd rozhodol, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie v napadnutej časti výživného prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 24 ods. 1 a 2, § 62 ods. 5 Zákona o rodine. Vecne argumentoval stručne iba tým, že podľa zamestnávateľov navrhovateľka dosahuje priemerný mesačný zárobok vo výške 918,- Eur a odporca 2.089,83 Eur. Súd vychádzajúc z priemerných mesačných zárobkov navrhovateľky a odporcu zistil, že odporca z jeho zárobku môže platiť také výživné, ako požadovala navrhovateľka vo svojom návrhu, ktoré spolu s prídavkami je postačujúcou sumou na pokrytie potrieb maloletých detí vzhľadom na ich fyzický vek a odôvodnené potreby.

Proti tomuto rozsudku - výlučne v časti týkajúcej sa výšky výživného, podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie odporca, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti výživného zmenil tak, že odporcu zaviazže od právoplatnosti rozsudku platiť na čas po rozvode na každé z detí výživné mesačne po 200,- Eur, splatné k 15. dňu v mesiaci vopred do rúk navrhovateľky. Ako odvolací dôvod uviedol, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne posúdil vec. Poukázal na to, že odporca už v priebehu konania rozporoval navrhovateľkou požadovanú sumu výživného s tým, že nie je schopný na základe priloženého rozpisu nákladov na živobytie v pomere k jeho príjmu takéto výživné reálne plniť. Uviedol, že uhrádza všetky náklady spojené so správou a údržbou nehnuteľností, ktoré sú v BSM účastníkov, uhrádza hypotekárny úver použitý na výstavbu spoločného rodinného domu, uhrádza poistenie spojené s predmetným hypotekárnym úverom, čo preukazoval dôkazmi v spise. Súd ale tieto

dôkazy nevykonali, resp. nevysporiadali sa s nimi v odôvodnení rozsudku. Odvolateľ poukázal tiež na to, že životné náklady v mieste prechodného pobytu navrhovateľky sú diametrálne odlišné ako napríklad v B.. V jeho rozpise nákladov na živobytie sa nenachádzajú výdavky, ktoré by nebolo nevyhnutné vynaložiť. Odporca má pritom právo vzhľadom na náročnosť svojho povolania mať mimopracovné aktivity športového charakteru. Poukázal tiež na to, že materiálne potreby maloletých detí neboli žiadnym spôsobom preukázané tak, aby odôvodňovali výšku priznaného výživného po 330,- Eur mesačne na každé z detí. V zmysle vyššie uvedeného súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil „možnosť platiť výživné z priemerného mesačného zárobku“ a neprihliadol na odôvodnené potreby maloletých detí, príjem navrhovateľky a rodinné prídavky.

Navrhovateľka odvolací návrh nepodala. K doručenému odvolaniu odporcu predložila prostredníctvom svojej právnej zástupkyne písomné vyjadrenie, v ktorom navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Zdôraznila, že odporca v detailnom rozpise nákladov na živobytie uviedol náklady na nehnuteľnosť vo výške určenej pre štvorčlennú rodinu, čo sa týka najmä stočného, poplatku za odpad, tiež náklady za elektrinu a plyn sú nižšie pre jednu dospelú osobu. Poplatky spojené s údržbou a servisom osobného motorového vozidla označila za neaktuálne, nakoľko od septembra 2012 vozidlo užíva výlučne ona. Potvrdila pritom, že odporca uhrádza spoločnú hypotéku, ktorá tvorí najvyššiu položku v jeho nákladoch. Ostatné náklady určite nie sú takými nákladmi, kvôli ktorým by malo byť výživné nižšie. Po úhrade spoločnej hypotéky zostane odporcovi k dispozícii viac ako 1.500,- Eur. Uviedla tiež, že na základe spoločnej dohody ponúkajú predmetný rodinný dom na predaj a po uskutočnení predaja odporcovi odpadne povinnosť uhrádzať splátku hypotéky, čím ušetrí sumu 555,- Eur mesačne. Uviedla, že pri súdom určenej výške výživného spolu 660,- Eur mesačne bude odporca na deti prispievať nižšou sumou ako tretina jeho čistého príjmu, avšak navrhovateľka bude na deti prispievať väčšou sumou ako je tretina jej čistého príjmu, keďže náklady na obe deti sú podľa jej vyčíslenia 925,- Eur mesačne. Zdôraznila, že keďže odporca býva v obci C. a navrhovateľka v meste Z. L. a obaja pracujú v Bratislave, porovnanie nákladov s Bratislavou považuje za zavádzajúce a účelové. Keďže obaja rodičia navrhovateľky sú už dôchodcovia, navrhovateľka im prispieva na náklady na bývanie úmernou časťou trom osobám z piatich. Podľa nej životná úroveň odporcu je podstatne vyššia ako jej životná úroveň a je spravodlivé a v súlade so Zákonom o rodine, aby sa deti mohli podieľať na životnej úrovni oboch rodičov. K svojmu príjmu navrhovateľka zdôraznila, že od 1.9.2012 pracuje na STU na skrátený pracovný úväzok 40% riadneho pracovného času, čomu zodpovedá aj čistá mzda od uvedeného mesiaca. Suma príjmu 918,- Eur teda nereflektuje aktuálnu realitu, keď v súčasnosti s STU poberá mzdu 360,32 Eur a z SZU 347,09 Eur, teda z oboch univerzít spolu 707,41 Eur. K skráteniu úväzku musela pristúpiť z dôvodu, aby sa mohla venovať deťom. K vyjadreniu navrhovateľka pripojila vyčíslenie mesačných nákladov na deti v sume 925,90 Eur.

Kolízny opatrovník vo svojom písomnom vyjadrení k doručenému odvolaniu odporcu odporučil rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.), a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p.), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti úpravy výživného bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 212 ods. 2 písm. a) v spojení v § 81 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku v napadnutej časti, v dôsledku čoho je potrebné rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V zmysle § 24 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvoде a určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti a kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného (ods. 1). Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov vždy prihliadne na záujem

maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby a vývinové potreby a stabilitu budúceho výchovného prostredia (ods. 3).

Podľa § 62 ods. 1, 2, 3, 4 a 5 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť. Obaja rodičia pritom prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý z rodičov bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť si svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrované neploleté dieťa alebo na nezaopatrované dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má pritom prednosť pred inými výdavkami rodičov a pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie (§ 75 ods. 1 Zákona o rodine).

V zmysle ust. § 76 ods. 1 Zákona o rodine výživné sa platí v pravidelných opakujúcich sa sumách, ktoré sú zročné vždy na mesiac dopredu.

V zmysle § 113 ods. 1 O.s.p. s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom z ich manželstva na čas po rozvode. V konaní podľa § 113 ods. 1 O.s.p. pritom súd nie je viazaný rozsudkom súdu vydanom v konaní podľa § 36 Zákona o rodine, ani v prípade, ak by toto rozhodnutie bolo vydané bezprostredne pred rozhodnutím v konaní podľa § 113 ods. 1 O.s.p.

Z vyššie citovaných ustanovení zákona vyplýva, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovaciu povinnosť iných povinných voči týmto osobám. Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada tiež najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných rodičov. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania vtedy, ak sa preukáže, že to bol rodič, ktorý sa vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku. Rozhodnúť o výške výživného potom súd môže len na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania.

Ako už bolo uvedené vyššie, v danom prípade prvostupňový súd svoje rozhodnutie v časti výživného založil výlučne na konštatácii zistených príjmov navrhovateľky a odporcu. Z odôvodnenia rozsudku pritom vyplýva, že prvostupňový súd vylúčením účastníkov, ani inak nezamerával svoje dokazovanie na zistenie odôvodnených potrieb oboch maloletých detí. Na strane navrhovateľky iba skonštatoval, že dosahuje priemerný čistý mesačný zárobok vo výške 918,- Eur. Z potvrdenia jej zamestnávateľa STU v Bratislave ale vyplýva, že s účinnosťou od 1.9.2012, teda ešte pred vyhlásením prvostupňového rozsudku, došlo k podstatnému zníženiu príjmu navrhovateľky, ktoré je odôvodnené tým, že od 1.9.2012 navrhovateľka pracuje na skrátenej pracovnej úvazok na 40% riadneho pracovného času, čo prvostupňový súd v odôvodnení preskúmaného rozsudku ani nekonštatoval a z odôvodnenia nie je ani zrejmé, ako sa s touto podstatnou zmenou pomerov vysporiadal, keď podľa výpovede pred prvostupňovým súdom ani nezisťoval dôvody skrátenia pracovného úväzku navrhovateľky. Prvostupňový súd sa rovnako nevysporiadal s celkovou životnou úrovňou navrhovateľky a s jej pravidelnými mesačnými výdavkami nielen na domácnosť, ale i na maloleté deti. Obdobne na strane odporcu prvostupňový súd zohľadnil iba jeho priemerný mesačný zárobok, ako ho zistil z potvrdenia zamestnávateľa. Neskúmal ale celkovú životnú úroveň otca, nezaoberal sa jeho pravidelnými mesačnými výdavkami, ktorých prehľad pred rozhodnutím prvostupňového súdu založil do spisu a ktorými odôvodňoval nemožnosť hradiť výživné v navrhovateľkou požadovanej výške. Zo zápisnice pred prvostupňovým súdom je zrejmé, že prvostupňový súd ani navrhovateľku, ani odporcu nevypočul k okolnostiam rozhodujúcim pre určenie výšky výživného. V odôvodnení preskúmaného rozsudku úplne absentuje na základe akých skutkových a právnych skutočností prvostupňový súd dospel k záveru, že primeraným v danom prípade je výživné na každé z detí po 330,- Eur. Súd v odôvodnení preskúmaného rozsudku žiadnym spôsobom nevyhodnotil zistené pomery tak na strane navrhovateľky, odporcu ako i oboch maloletých detí a rovnako sa nijako nevysporiadal s argumentáciou účastníkov vo vzťahu k výške výživného. Na odôvodnenie výšky výživného rozhodne nestačí len konštatácia priemerného mesačného príjmu u každého z rodičov, v danom prípade navyiac u navrhovateľky i nepresná.

S poukazom na vyššie uvedené je zrejmé, že prvostupňový súd v odôvodnení preskúmaného rozsudku riadne a v dostačujúcom rozsahu nepodložil ani neuzavrel, aké sú možnosti, schopnosti a majetkové pomery každého z rodičov, ani aké sú odôvodnené potreby maloletých detí.

Súdom prvého stupňa určené výživné po 330,- Eur na každé z detí v predškolskom veku 5 rokov pritom nezodpovedá ani zaužívanej súdnej praxi, v zmysle ktorej výživné povinného rodiča by v súhrne malo predstavovať 20 - 30% z jeho čistého mesačného príjmu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti daného prípadu. Preskúmaným rozsudkom určené výživné pritom presahuje hornú hranicu takto určeného výživného.

V zmysle opakovaných záverov Ústavného súdu SR každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom je porušením Ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Odňatím možnosti konať pred súdom sa pritom rozumie taký postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého, v odôvodnení rozsudku uvedie súd čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd musí pritom dbať na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Súd preto musí vysvetliť dôvody, na ktorých je založené jeho rozhodnutie.

Porovnajúc odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v napadnutej časti s vyššie uvedeným je zrejmé, že prvostupňový súd sa naznačenými kritériami dôsledne neriadil. Z odôvodnenia prvostupňového súdu nie je možné zistiť vyššie uvedené pre rozhodnutie súdu o výživnom podstatné a relevantné skutočnosti, rozsudok teda nemá náležitosti vyžadované zákonom v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., v dôsledku čoho došlo k odňatiu účastníkom možnosti konať pred súdom.

Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti týkajúcej sa výživného, s použitím § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní bude zabezpečiť si dôkazy (§120 ods. 2 v spojení s § 81 ods. 1 O.s.p.) potrebné pre komplexné posúdenie jednak odôvodnených potrieb detí, ako i možností, schopností a majetkových pomerov každého z rodičov, a to za čas od právoplatnosti rozvodu manželstva rodičov až do rozhodnutia prvostupňového súdu, vykonané dôkazy riadne vyhodnotiť, následne s použitím príslušných hmotnoprávných ustanovení vo veci výživného opätovne rozhodnúť, pričom bude nevyhnutné rozhodnúť tiež o zameškanom výživnom za čas od rozvodu manželstva; pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.